

Kolmapäev, 3. september 2008

Gruusia

P6_TA(2008)0396

Euroopa Parlamendi 3. septembri 2008. aasta resolutsioon olukorra kohta Gruusias

(2009/C 295 E/08)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Gruusia kohta, eelkõige 26. oktoobri 2006. aasta resolutsiooni olukorra kohta Lõuna-Osseetias⁽¹⁾ ning 29. novembri 2007. aasta⁽²⁾ ja 5. juuni 2008. aasta⁽³⁾ resolutsioone olukorra kohta Gruusias;
- võttes arvesse oma 15. novembri 2007. aasta resolutsiooni Euroopa naabruspoliitika arendamise kohta⁽⁴⁾ ja 17. jaanuari 2008. aasta resolutsioone ELi tulemuslikuma Lõuna-Kaukaasia poliitika kohta⁽⁵⁾ ning Musta mere regionaalpoliitilise lähenemisviisi kohta⁽⁶⁾;
- võttes arvesse koos Gruusiaga vastu võetud Euroopa naabruspoliitika tegevuskava, mis sisaldab kohustust koostööks Gruusia sisekonfliktide lahendamisel;
- võttes arvesse nõukogu 16. juuni 2008. aasta ühismeedet 2008/450/ÜVJP, mis käsitleb Euroopa Liidu edasist osalemist Gruusia – Lõuna-Osseetia konflikti lahendamise protsessis⁽⁷⁾ ning muid varasemaid nõukogu ühismeedmeid samal teemal;
- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone ELi ja Venemaa suhete kohta, eriti 19. juuni 2008. aasta resolutsiooni ELi ja Venemaa tippkohtumise kohta 26.–27. juunil 2008 Hantõ-Mansiiskis⁽⁸⁾;
- võttes arvesse üldasjade ja välissuhete nõukogu 13. augusti 2008. aasta erakorralise istungi järeldusi olukorra kohta Gruusias;
- võttes arvesse 1. septembril 2008. aastal Brüsselis toimunud Euroopa Ülemkogu erakorralise kohtumise järeldusi⁽⁹⁾;
- võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone S/RES/1781 (2007) ja S/RES/1808 (2008), milledes mõlemates toetatakse Gruusia territoriaalset terviklikkust ning viimases pikendatakse ÜRO vaatlusmissiooni Gruusias (UNOMIG) kuni 15. oktoobrini 2008;
- võttes arvesse Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) alalise nõukogu 19. augusti 2008. aasta otsust nr 861 sõjaväeliste vaatlejate arvu suurendamise kohta OSCE missioonil Gruusias;
- võttes arvesse NATO Bukaresti tippkohtumise 3. aprilli 2008. aasta deklaratsiooni ning NATO nõukogu 19. augusti 2008. aasta kohtumise tulemusi;
- võttes arvesse kodukorra artikli 103 lõiget 4,

⁽¹⁾ ELT C 313 E, 20.12.2006, lk 429.

⁽²⁾ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2007)0572.

⁽³⁾ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2008)0253.

⁽⁴⁾ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2007)0538.

⁽⁵⁾ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2008)0016.

⁽⁶⁾ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2008)0017.

⁽⁷⁾ ELT L 157, 17.6.2008, lk 110.

⁽⁸⁾ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2008)0309.

⁽⁹⁾ Euroopa Liidu Nõukogu, dokument 12594/08.

Kolmapäev, 3. september 2008

- A. arvestades, et EL toetab jätkuvalt Gruusia iseseisvust, suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides;
- B. arvestades, et Vene passide jagamine kodanikele Lõuna-Osseetias, separatistliku liikumise toetamine ja separatistide sõjategevuse elavnemine grusiinidega asustatud külade vastu koos Venemaa ulatuslike sõjaliste manöövritega Gruusia piiri lähedal juulis 2008 on lisanud pingeid Lõuna-Osseetias;
- C. arvestades, et pärast nädalaid kasvanud pingeid ja pooltevahelisi kokkupõrkeid ning Lõuna-Osseetia separatistlike jõudude provokatsioonide, pommitamiste, inimohvritega kokkupõrgete, tulevahetuste ja mürsurünnakute näol, mille käigus said paljud tsiviilelanikud vigastada ja surma, korraldas Gruusia armee 7. ja 8. augusti 2008 öösel Tshinvalile ootamatu suurtükirünnaku, millele järgnes maismaaooperatsioon tankide ja sõdurite osalusel, eesmärgiga taastada kontroll Lõuna-Osseetia üle;
- D. arvestades, et Venemaa vastas pärast pikaajalist sõjalise kohaloleku suurendamist viivitamata ulatusliku vasturünnakuga, saates piirkonda tankid ja maaväed, pommitades mitmeid Gruusia alasid, sealhulgas Gori linna, ning blokeerides Gruusia Musta mere sadamad;
- E. arvestades, et kriisi tõttu oli ligikaudu 158 000 inimest sunnitud kodust lahkuma ning neil tuleb nüüd aidata tagasi pöörduda; arvestades, et kobarpommituste, lõhkemata suurtükimürskude ja maamiinide ning Venemaa ähvarduste ja koostöö puudumise tõttu ei ole tagasipöördumine turvaline;
- F. arvestades, et Gruusia infrastruktuur on Venemaa sõjategevuse tõttu rängalt kahjustatud ning vajatakse humanitaarabi;
- G. arvestades, et rahvusvahelised inimõiguste uurijad ja sõjaanalüütikud on dokumenteerinud kobarpommituste kasutamise Gruusias Vene vägede poolt, mistõttu on konfliktipiirkondadesse jäänud tuhandeid lõhkemata lõhkekehi; arvestades, et ka Gruusia on tunnistanud kobarpommituste kasutamist Lõuna-Osseetias Roki tunneli lähedal;
- H. arvestades, et 12. augustil 2008 nõustusid Gruusia ja Venemaa presidendid ELi vahendusel saavutatud kokkuleppega, mis nägi ette viivitamatu relvarahu, Gruusia ja Vene vägede tagasitõmbumise 7. augusti 2008 eelsetele positsioonidele ning rahvusvaheliste läbirääkimiste alustamise, et luua kiiresti rahvusvaheline mehhanism konflikti rahumeelse ja püsiva lahenduse leidmiseks;
- I. arvestades, et 19. augustil 2008 peatas NATO regulaarsed tiptaseme sidemed Venemaaga, märkides, et Venemaa sõjategevus on ebaproportsionaalne ja ei ole kooskõlas tema rahuvalverolliga Gruusia piirkondades ning et tavapärasest koostööd ei ole võimalik jätkata niikaua, kuni Vene väed viibivad Gruusias;
- J. arvestades, et 22. augustil 2008 tõmbas Venemaa oma tankid, suurtükiväe ja sajad sõjaväelased Gruusiast kõige kaugematelt positsioonidelt tagasi, kuid kontrollib siiani juurdepääsu Abhaasiast lõunas asuvale Poti sadamalinnale ning Venemaa valitsus on teatanud, et jätab väed Lõuna-Osseetiat ümbritsevasse julgeolekutsooni, rajades kaheksa kontrollpunkti, kuhu paigutatakse Vene väeüksused;
- K. arvestades, et Venemaa parlamendi ülemkoda võttis 25. augustil 2008 vastu resolutsiooni, milles paluti presidendil tunnustada Gruusia separatistlike piirkondade Abhaasia ja Lõuna-Osseetia iseseisvust, mille järel võttis president Dmitri Medvedev 26. augustil 2008 vastu otsuse, et Venemaa tunnustab ametlikult neid kahte piirkonda iseseisvate riikidena;
- L. arvestades, et sellel konfliktil on kauguleulatav mõju piirkondlikule stabiilsusele ja julgeolekule, mis ulatub kaugemale otsestest suhetest kõigi konflikti osapoolte vahel ning võib avaldada mõju ELi ja Venemaa suhetele, Euroopa naabruspoliitikale, Musta mere piirkonnale ja kaugemalgi,

Kolmapäev, 3. september 2008

- M. arvestades, et EL peab Gruusia kriisile reageerides jääma poliitiliselt täiesti ühtseks ja kõnelema ühel häälel, eelkõige suhetes Venemaaga; arvestades, et Gruusia ja Kaukaasia konfliktidele rahumeelse ja stabiilse lahenduse leidmise protsess nõuab Euroopa naabruspoliitika põhjalikku läbivaatamist ning kogu piirkonna tihedamat kaasamist koostöös kõikide Euroopa ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, eelkõige OSCEga;
- N. arvestades, et Gruusia valitsus katkestas eelmisel nädalal diplomaatilised suhted Venemaaga ning Venemaa Föderatsioon vastas samaga,
1. on seisukohal, et Kaukaasia konflikte ei saa lahendada sõjaliselt, ning mõistab teravalt hukka kõigi nende tegevuse, kes võtsid Gruusia separatistlikele territooriumidel Lõuna-Osseetias ja Abhaasias valitseva olukorra muutmiseks kasutusele jõu ja vägivalda;
  2. kutsub Venemaad üles austama Gruusia Vabariigi suveräänsust, territoriaalset terviklikkust ja rahvusvaheliselt tunnustatud piiride puutumatumust ning mõistab otsustavalt hukka Gruusia separatistlike piirkondade Lõuna-Osseetia ja Abhaasia iseseisvuse tunnustamise Venemaa Föderatsiooni poolt, mis on vastuolus rahvusvahelise õigusega;
  3. rõhutab asjaolu, et mis tahes otsus Lõuna-Osseetia ja Abhaasia lõpliku staatuse kohta peab olema kooskõlas rahvusvahelise õiguse põhiprintsiipidega, sealhulgas Euroopa Julgeoleku- ja Koostöö Konverentsi 1975. aasta lõppaktiga (Helsingi lõppakt), eriti põgenike tagasipöördumise, nende omandi austamise ning vähemuste õiguste tagamise ja austamise osas;
  4. mõistab hukka Venemaa vastuvõetamatu ja ebaproportsionaalse sõjalise tegevuse ning sissetungi sügavale Gruusia territooriumile, millega rikuti rahvusvahelist õigust; rõhutab, et Venemaa sissetungile Gruusiasse, selle osade okupeerimisele ja ähvardusele vahetada välja demokraatliku riigi valitsus puuduvad igasugused õiguslikud põhjendused;
  5. avaldab kahetsust inimohvrite ja inimkannatuste pärast, mida põhjustas valimatu jõu kasutamine konflikti kõigi osaliste poolt;
  6. väljendab sügavat muret Vene miinidest tingitud tagajärgede pärast Gruusia sotsiaalsele ja majandustegevusele, eelkõige seoses raudteesilla õhkimisega Kaspi lähedal Thbilisit ja Potit ühendaval peamisel raudteel 16. augustil 2008 ja Kasahstanist läbi Poti naftat eksportimiseks vedanud kütuserongi plahvatusega Gori lähedal 24. augustil 2008; rõhutab, et mõlema teoga rikuti relvarahu tingimusi;
  7. kinnitab oma kindlat usku põhimõttesse, et mitte ühelgi kolmandal riigil ei ole teise riigi rahvusvahelise organisatsiooni või liiduga ühinemise suveräänse otsuse suhtes vetoõigust ega õigust destabiliseerida demokraatlikult valitud valitsust;
  8. rõhutab, et Euroopa ja Venemaa partnerlus peab põhinema Euroopa koostöö põhinormide austamisel, mida tuleb tõestada mitte üksnes sõnade, vaid tegudega;
  9. kiidab heaks ELi eesistujariigi tõhusa ja kiire tegevuse sellele konfliktile reageerimisel ning liikmesriikide ühtsuse kahe poole vahendamisel, mis võimaldas saavutada relvarahu kava allkirjastamise; tervitab sellega seoses eelnimetatud Euroopa Ülemkogu erakorralise kohtumise järeltulemusi;
  10. nõuab tungival, et Venemaa täidaks kõiki ELi diplomaatilise tegevuse tulemusena saavutatud ja alla kirjutatud relvarahu kokkuleppega võetud kohustusi ja alustaks oma vägede täielikku ja viivitamatut väljaviimist Gruusia põhiterritooriumilt ning vähendaks oma sõjalist kohaolekut Lõuna-Osseetias ja Abhaasias enne konflikti puhkemist mõlemas piirkonnas tegutsenud Venemaa rahuvalvejõudude tasemele; mõistab hukka Venemaa relvajõudude ja nendega koos tegutsevate palgasõdurite poolt toime pandud ulatuslikud rüüstamised;
  11. nõuab sõltumatu rahvusvahelise juurdluse kiireloomulist läbiviimist, et teha kindlaks faktid ja tuua suuremat selgust teatavate süüdistuste osas;

Kolmapäev, 3. september 2008

12. nõuab tungivalt, et Gruusia, kes on ratifitseerinud Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi, ning Venemaa ametivõimud toetaksid Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokuratuuri konflikti käigus toimunud traagiliste sündmuste ja tsiviilelanike vastu suunatud rünnakute uurimisel ja teeksid temaga igakülgselt koostööd, et teha kindlaks vastutajad ja anda nad kohtu alla;
13. palub Venemaa ja Gruusia ametivõimudel edastada kogu info piirkondade kohta, kuhu nende relvajõud heitsid kassettpomme, et oleks võimalik alustada viivitamatult demineerimisoperatsioone ja vältida süütute tsiviilisikute edasist hukkamist ning hõlbustada ümberasustatud isikute turvalist tagasipöördumist;
14. kutsub ELi, NATOt ja nende liikmesriike üles kasutama ühise seisukoha alusel kõiki võimalusi, et veenda Venemaa valitsust järgima rahvusvahelist õigust, mis on rahvusvahelises üldsuses vastutustundliku rolli täitmise vältimatu tingimus; tuletab Venemaale meelde tema vastutust ÜROs vetoõigust omava riigina ülemaailmse rahu tagamisel;
15. palub nõukogul ja komisjonil oma Venemaa-poliitika läbi vaadata, kui Venemaa ei täida relvarahu kokkuleppes võetud kohustusi; toetab seetõttu Euroopa Ülemkogu otsust partnerlus- ja koostöölepingu läbirääkimised edasi lükata, kuni Venemaa on oma väed 7. augusti 2008 eelsetele positsioonidele tagasi tõmmanud;
16. palub komisjonil esitada ettepaneku viisalihtsustus- ja tagasivõtulepinguteks Gruusiaga, mis oleksid vähemalt samaväärsed Venemaaga sõlmitud lepingutega;
17. palub liikmesriikidel vaadata läbi viisade andmine seoses Lõuna-Osseetias ja Abhaasias toimuva majandustegevusega;
18. mõistab teravalt hukka grusiinide sunniviisilise ümberasustamise Lõuna-Osseetiast ja Abhaasiast ning kutsub Lõuna-Osseetia ja Abhaasia *de facto* ametivõime üles tagama ümberasustatud tsiviilelanikkonna turvalist tagasipöördumist kooskõlas rahvusvahelise humanitaarõigusega;
19. tervitab OSCE algatusi suurendada relvastamata vaatlejate arvu; nõuab OSCE Gruusia missiooni täiendavat tugevdamist koos täieliku liikumisvabadusega kogu riigis ning ergutab ELi liikmesriike nendele jõupingutustele kaasa aitama;
20. nõuab, et EL annaks tugeva panuse konflikti lahendamise kavandatud rahvusvahelisse mehhanismi, ja tervitab seetõttu Euroopa Nõukogu otsust saata kohale Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika (EJKP) vaatlusmissioon täienduseks ÜRO ja OSCE missioonidele ning EJKP rahumissioonile ÜRO või OSCE mandaadi taotlemist;
21. tervitab ELi aktiivset ja jätkuvat toetust kõigile rahvusvahelistele jõupingutustele konfliktile rahu-meelse ja püsiva lahenduse leidmiseks, eelkõige nõukogu võetud kohustust toetada kõiki ÜRO, OSCE ja teisi jõupingutusi konflikti lahendamiseks; tervitab eriti otsust ELi Gruusia konflikti eriesindaja nimetamise kohta;
22. tervitab komisjoni 6 miljoni euro suurust kiiret humanitaarabipaketti tsiviilelanikkonnale, mida tuleb toetada täiendavate rahaliste vahenditega lähtuvalt kohapeal läbiviidavast vajaduste hindamisest; märgib pakilist vajadust konfliktijärgse ülesehitusabi järele;
23. tervitab nõukogu otsust kutsuda kokku rahvusvaheline abiandjate konverents Gruusia ülesehitamiseks ning nõuab tungivalt, et nõukogu ja komisjon uuriks võimalust koostada ulatuslik ELi kava rahalise toetuse andmiseks Gruusia kahjukanntanud piirkondade ülesehitamiseks ning tagada ELi tugevam kohalolek riigis ja kogu piirkonnas;
24. kutsub konflikti kõiki osapooli üles võimaldama humanitaarabi täielikku ja piiranguteta kohaletoometamist ohvritele, sealhulgas põgenikele ja riigisiselt ümberasustatud isikutele;

Kolmapäev, 3. september 2008

25. on arvamisel, et konflikti lahendamise mehhanismide rahvusvahelisemaks muutmine aitab kaasa lahenduste leidmisele Gruusia konfliktile ja teistele lahendamata konfliktidele Lõuna-Kaukaasias; teeb sellest tulenevalt ettepaneku, et EL kutsuks kokku ülekaukaasialise rahukonverentsi, mis oleks selle protsessi põhielement; on seisukohal, et konverentsil tuleks arutada rahvusvahelisi tagatise seoses kodaniku- ja poliitiliste õiguste täieliku järgimisega ning demokraatia edendamiseks rahvusvahelisi õigusriigi põhimõtteid järgides; rõhutab, et konverentsil tuleks anda võimalus sõna võtta ka Kaukaasia piirkonna esindamata või vaikima sunnitud rühmadele;

26. palub nõukogul ja komisjonil Euroopa naabrusspoliitikat edasi arendada, et see vastaks paremini meie idanaabrite vajadustele, sealhulgas tugevdades ELi osalemist Musta mere piirkonnas, edasi arendada Euroopa Parlamendi ettepanekut Euroopa Majanduspiirkond pluss kohta või Rootsi-Poola ettepanekut ida partnerluse kohta ning kiirendada vabakaubanduspiirkonna loomist eriti Gruusia, Ukraina ja Moldova Vabariigiga; märgib, et ELi viisapoliitika liberaliseerimisel nende riikide suhtes tuleb arvesse võtta asjaolu, et Venemaale on selles valdkonnas antud nendest paremad tingimused;

27. rõhutab Lõuna-Kaukaasia piirkonna mitmete probleemide seotust ja vajadust leida kõikehõlmav lahendus stabiilsuspakti näol, millesse oleksid kaasatud peamised välisosalejad; rõhutab vajadust tõhustada koostööd Musta mere piirkonna naaberriikidega, luues spetsiaalse institutsioonilise ja mitmepoolse mehhanismi, näiteks Musta mere liidu, ning korraldades Lõuna-Kaukaasia piirkonna rahvusvahelise julgeoleku- ja koostöökonverentsi; palub seetõttu komisjonil esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule konkreetse ettepaneku Musta mere piirkonda, sealhulgas Türgit ja Ukrainat hõlmava mitmepoolse raamistiku loomise kohta; on arvamisel, et kogu piirkonna stabiilsuse ja energiavoogude huvides tuleks sellesse kaasata naaberriigid, näiteks Kasahstan;

28. tuletab meelde, et NATO tippkohtumisel Bukarestis 3. aprillil 2008 lepiti kokku, et Gruusiast saab organisatsiooni liige;

29. rõhutab Gruusia olulisust ELi energiavarustuskindluse parandamisel, kujutades endast alternatiivi Venemaa kaudu toimuvale energiatransiidile; peab väga oluliseks olemasoleva infrastruktuuri, näiteks Bakuu-Thbilisi-Ceyhani torujuhtme tõhusat kaitsmist ja palub komisjonil anda Gruusiale selleks igakülgselt vajalikku abi; peab vajalikuks, et EL osaleks nii poliitiliselt kui ka eelarveliste kohustustega kaalukalt Nabucco torujuhtme projektis, mis on tunnustatud ELi esmatähtsaks projektiks ja läbib Gruusia territooriumi, ning on kõige tõsiseltvõetavam alternatiiv koostöös Venemaaga ettevõetud projektidele, mis võivad kõik viia liikmesriikide majandusliku ja poliitilise sõltuvuse suurenemiseni Venemaast;

30. kutsub nõukogu ja komisjoni üles jätkama pingutusi tõelise ELi ühise energiapoliitika vastuvõtmisel, mis muuhulgas näeb ette vajaduse mitmekesistada tarneallikaid;

31. on seisukohal, et koostöö Lõuna-Kaukaasias ei peaks tähendama üksikeid vastastikku välistavaid ELi ja Venemaa mõjupiirkondi (nn huvisfääre);

32. on seisukohal, et ELi roll praeguses kriisis rõhutab vajadust tugevdada Euroopa välis-, kaitse- ja julgeolekupoliitikat, ning usub, et Lissaboni leping, sealhulgas kõrge esindaja ametikoha loomine, solidaarsusklausel ja ELi energiavarustuskindluse poliitika, on õige viis selle saavutamiseks;

33. rõhutab vajadust tagada Lõuna-Kaukaasia piirkonna stabiilsus ning kutsub Armeenia ja Aserbaidžani valitsusi üles aitama kaasa selle eesmärgi saavutamisele, täites sealjuures kõiki oma rahvusvahelisi kohustusi;

34. kinnitab veel kord põhimõtet, et pluralistlik ja demokraatlik valitsemine koos toimivate opositsioonierakondadega ning inimõiguste ja kodanikuõiguste austamine on kogu Lõuna-Kaukaasia piirkonna stabiilsuse parim tagatis;

35. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikidele, Gruusia ja Venemaa Föderatsiooni presidentidele ja parlamentidele, NATO-le, OSCE-le ning Euroopa Nõukogule.